

Studiereis Oud-Katholiek Seminarie

Duitsland | 26-29 mei 2022

Voor het eerst sinds de lockdown konden studenten en docenten van het Oud-Katholiek Seminarie weer hun tweejaarlijkse buitenlandse studiereis maken. Doel van dit soort reizen is het leren kennen van een buitenlandse zusterkerk en het verbreden van de eigen theologische horizon, daarbij dient de reis ook de teambuilding binnen het Seminarie.

Reisdoel was tijdens het Hemelvaartsweekend de Oud-Katholieke Kerk van Duitsland en de reis verliep in vier etappes. Negen seminaristen, vier leden van het Docentencollege en de studentenpastor bezochten achtereenvolgens Bonn, Keulen, Essen en Hannover.

In gesprek naast de Pfarrkirche 'Christi Auferstehung' in Keulen.

Het reisgezelschap met pastoor Oliver Kaiser van de Pfarrkirche 'St. Maria Angelica' in Hannover.

De vier stations van de reis leverden een interessant panorama van vormen van Duits oudkatholicisme op. In Bonn stond namelijk niet de parochiekerk centraal, maar de 'Namen-Jesu-Kirche,' een grote, barokke kerk die sinds 2012 als 'stadskerk' en als oud-katholieke bisschopskerk dienstdoet.

Het eerste betekent dat de kerk overdag open is, er regelmatig kerkdiensten, concerten en tentoonstellingen (met een zingevend karakter) plaatsvinden, en de kerk ook een columbarium aanbiedt, voor wie hier begraven wil worden. Het tweede betekent dat de oud-katholieke bisschop van Duitsland, Matthias Ring, hier zijn zetel heeft, en dat de centrale diensten van het bisdom, zoals de oliewijding, hier gevierd worden. Om op deze manier dienst te kunnen doen is de kerk uitgerust met nieuwe, smaakvolle inrichting van de altaarruimte, gemaakt van onbewerkt eikenhout.

Interieur van de 'Namen-Jesu-Kirche' in Bonn.

Bonn

De tweede plaats die de studiereis aandeed, was Keulen, waar de oud-katholieke parochie haar diensten viert in de opvolger van de tijdens de Tweede Wereldoorlog verwoeste oorspronkelijke parochiekerk. Ook na meer dan 75 jaar zijn de sporen van deze oorlog nog overal aan te treffen.

Pastoor Jürgen Wenge gaf een levendige inleiding op het leven van deze, voor oud-katholieke begrippen omvangrijke, parochie en ging in op de redenen voor en uitdagingen van de golf aan toetredingen die de parochie op het moment meemaakt. Ook vertelde hij hoe de parochie verworteld is in de stad, vooral ook in de wijk zelf – Keulen is immers een grote stad, kerkelijk gedomineerd door de protestantse en rooms-katholieke ‘mainstream’ kerken. Bijzondere aandacht kreeg wat het kerkgebouw zelf betreft het spectaculaire bronzen altaarstuk dat de kerkruimte een speciale atmosfeer verleent.

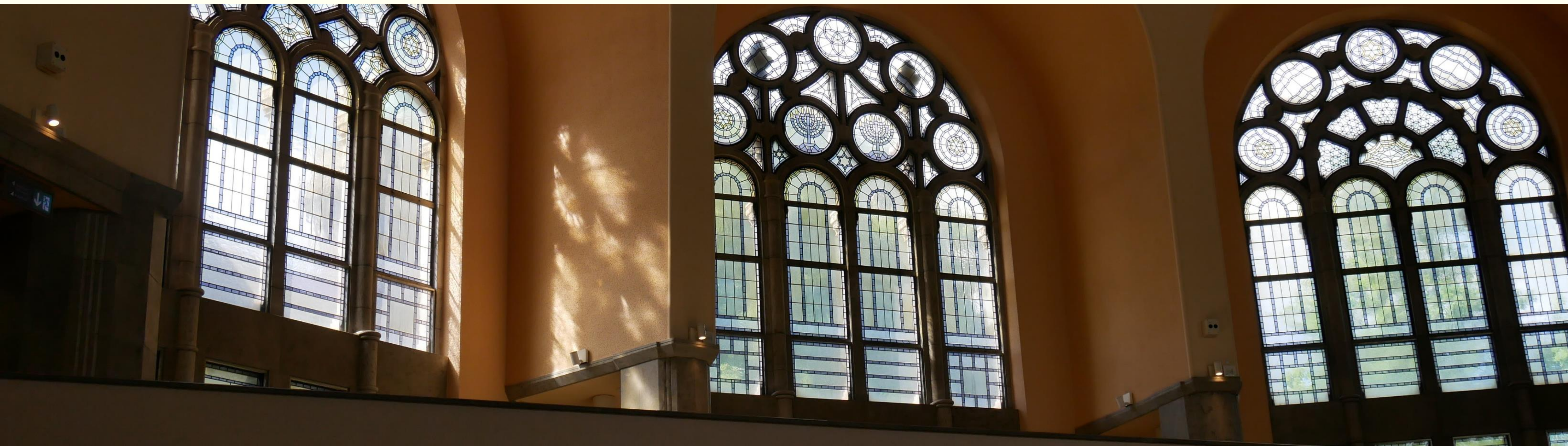

Keulen

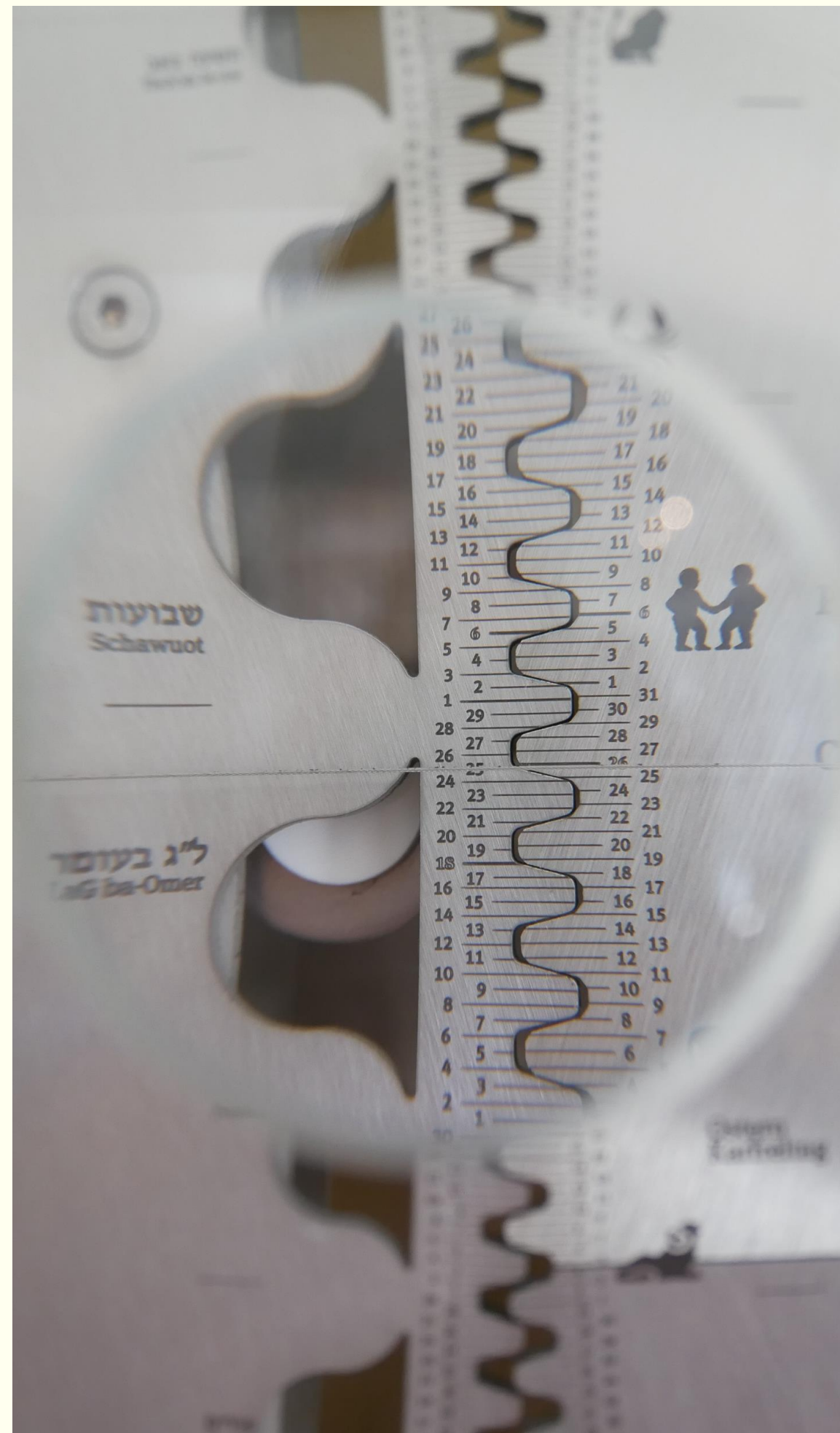

In Essen kon de groep de oud-katholieke kerk alleen van de buitenkant bekijken: tijdens het Hemelvaartsweekend was er in Duitsland ook de *Katholikentag* en de pastoor was daar present. Gelukkig was het treurig-indrukwekkende Joodse culturele centrum, gevestigd in de oude synagoge van de stad, wel open, net zoals de rooms-katholieke kathedraal van deze stad die bovendien een schitterende, vooral middeleeuwse *Domschatz* heeft, waaraan de kerk- en kunsthistorische geïnteresseerden hun hart konden ophalen.

Interieur van de 'Alte Synagoge in Essen'. Tegenwoordig 'Haus jüdischer Kultur', hoewel de synagoge in de coronaperiode ook weer enige tijd voor diensten is gebruikt.

Essen

De laatste etappe van de reis was de oud-katholieke parochie van Hannover. Anders dan de eerdergenoemde parochies is dit een uitgesproken diasporagemeente, met weliswaar zo'n 700 leden, maar met een territorium dat ongeveer zo groot is als half Nederland. In het oog sprongen echter vooral het unieke kerkgebouw, de mooie viering en de hartelijke gastvrijheid van de gemeente. De kerk, gewijd aan 'Maria Angelica' ('mère Angélique Arnauld' – een portroyalistische non), hoort bij de jongere oud-katholieke kerkgebouwen en is volgens heldere liturgische principes gebouwd. Zo is de kerk gericht op het oosten, waardoor de gemeente net zoals de vroege kerk in de richting van de opgaande zon, symbool van de wederkomende Christus, bidt.

De Hannover gemeente nodigde de reisgroep vervolgens uit tot een ruimhartig middagmaal, wat de verdere kennismaking en uitwisseling over oud-katholiek zijn in Duitsland en Nederland ook bevorderde.

The photograph captures the interior of a modern church, the Pfarrkirche 'St. Maria Angelica' in Hannover. The space is characterized by its high, vaulted ceiling with large, narrow skylights that allow natural light to filter in. The altar area is centrally located, featuring a white-clothed table with a framed religious painting on an easel. Several tall, slender wooden candle holders with white candles are arranged around the altar. To the right, a wooden pulpit stands near a window with a colorful, abstract stained-glass design. The floor is made of large, grey tiles, and the overall atmosphere is clean, bright, and minimalist.

Interieur van de Pfarrkirche 'St. Maria Angelica' in Hannover.

Wat bij binnenkomst in de kerk in Hannover direct opvalt, is de enorme *Taufbrunnen*: een doopbad waarin de dopeling (en de doop bedienende pastoor) helemaal kunnen afdalen om, eenmaal uit het water van de dood verrezen, op te staan tot nieuw leven.

Pastoor Olivier Kaiser legde uit hoe de kerk ontstaan is en ging ook in op de betekenis (en de logistiek!) van deze manier van dopen.

Hannover

Op de terugreis kon de balans opgemaakt worden: Duits oudkatholicisme heeft, natuurlijk, zijn eigenheden, zoals een geschiedenis die vaak pas in de late 19de eeuw begint, een heel hoog aantal leden (en ook: geestelijken) die uit de Rooms-Katholieke Kerk afkomstig zijn, en tegelijkertijd een grote diversiteit, met *city churches* zoals de ‘Namen-Jesu-Kirche’ in Bonn, levendige lokale gemeentes ‘in de wijk’ zoals in Keulen, en uitgesproken diasporagemeentes zoals in Hannover.

Dit biedt genoeg om over na te denken bij terugkeer in de Nederlandse oud-katholieke gemeentes (en collegebanken) van de reizigers, die allen de reisleiders, de docenten Dick Schoon en Adriaan Snijders, als ook de onvermoeibare chauffeurs van de twee busjes, bijzonder erkentelijk waren voor de goede en ontspannen organisatie van het geheel.

Wanneer het reisgezelschap op de laatste avond in een Grieks restaurant in Hannover applaudisseert voor de reisorganisatie, beginnen de andere restaurantbezoekers enthousiast mee te klappen. Docent Dick Schoon komt aan hun nieuwsgierigheid tegemoet door kort toe te lichten wat voor groep *Holländer* er nou naast hen aan tafel is komen zitten.